

3. Ali ne misli visoka vlada pri podajanju služeb sploh — in pri c. kr. nadsodnji v Trstu — na to paziti, da se bodo službe le tistim podeljevale, ki so tudi slovenskega jezika v besedi in pismu zmožni?

4. Ali ne misli visoka vlada poduk v srednjih šolah tako vrediti, da se bo na spodnji realki in gimnaziji v Gorici koj vpeljal za slovenske učence slovenski kot učni jezik?

Dr. Tonkli, dr. Abram, A. Černe, dr. Žigon, A. Marušič, K. Polaj, Pagliaruzzi.

Národne stvari.

Tabor šempaški.

„Novice“ so v poslednjem listu po telegramu že povedale sijajni izid šempaškega tabora. Glavno stvar tedaj častiti naši bralci po takem že vedó. Ker pa so shodi slovenskega naroda, katerim se je ime „tabor“ dalo, zelo važni dogodki, treba, da tudi o imenitnem taboru šempaškem kaj več povemo — in to po „Domovini“, ki je objektivno in brez obligatnega žolca na kranjske „pryake“ lepo popisala, kaj se je godilo 18. dne t. m. v Šempasu in zunaj Šempasa.

Naj pred tem popisom povemo, kaj mi mislimo o taborih. Tabori so glasi naroda tistega okraja, kateri napravi shod za svoje ljudi. Zato se pravi: „to so sklenili v svojem taboru štajarski Slovenci, to primorski itd.“ V tacih taborih pravico govoriti imajo tedaj le tisti, ki so domačini onega okraja, sicer ni tabor več primorski, štajarski itd. Ako iz vseh vetrov zahajajo drugi ljudje in bi hoteli ondi veliko besedo imeti, ni tak shod več pravi izraz tistega okraja, kjer je tabor; nasprotniki nam lahko očitajo potem: tabori so shodišča „enih in istih slovenskih agitatorjev“, in po njih „narejeni“ nimajo nobene vrednosti več. Mi smo tedaj teh misli, da vsak del slovenske naše zemlje ima veljavnih mož, ki povod dajo taboru in ga vodijo, da se po njem izve misel čisto domačih ljudi, a ne družih. Tabori niso veselice čitalnišine, kjer vsak lahko pomaga s tem, da poje ali gode.

To je naša misel o razpravah taborskih. S tem pa nikakor ne rečemo, da ne bi smel kdo za gosta priti v tabor, ako mu je drago in ima čas za to; vemo tudi, da ga srčno sprejmejo; le zoper to protestujemo, da ima kdo pravico žaliti druge, ki niso njegovih misli. Hvala Bogu, da mnogim, ki niso bili v taborih, ni treba še le „rodoljubja“ učiti se, ali „poguma“ na pósodo jemati! Pa tudi nima vsak srbičice, da bi moral „povsod“ govoriti. Kaj bi bilo za božjo voljo! ko bi zmiraj vsi govorili — svet bi podrli.

Po tej opazki dajmo, kaj o taboru šempaškem „Domovina“ govori, ktera iz najboljih virov vé, kako je vse bilo. Med popisom, kako izvrstno lepo se je vse vršilo, pa nam pripoveduje tudi čudne reči, in sicer take, da so taborci res lahko mislili, da so v deželi, ktera je — v obsednem stanu. Ko je povedala, da v Gorici je bil že v soboto v 3 jezicah po vseh uličnih oglih nabit vladni razglas, kateri odločuje vsakemu pot, po kateri naj gré, da v Šempas pride itd., nadaljuje popis tako-le:

„Ta razglas pa ni še zadostoval nekterim; vedeli so pripovedovati, da pojde vojaščina v Šempas in da se bode zborovalo v senci bajonet in topov. In tū zopet nova prilika pričkanju med ljudstvom. Eni so rekli: straža veljá taborcem in njihovemu sklepanju, drugi, da veljá Lahom, da ne bodo taborcev napadali. Gotovo je le to, da je bilo v Šempasu za v nedeljo večer napovedanih 244 mož infanterije, 1 štabni častnik, 11 oficirjev, 4 konji; $\frac{1}{2}$ škadrone husarjev (1 oficir, 50 mož,

52 konj); $\frac{1}{2}$ baterije (1 oficir, 24 mož, 14 konj); imeli so v Šempasu in okolici kot neprijatelj čakati družega enacega oddelka tukajšnje vojaščine, ter v pondeljek dalje proti Ajdovščini manovrati. V nedeljo pa je bila vojaščina odpovedana in za drugi dan v Ajdovščino napovedana, od koder se ima neki tje čez Kras in doli na Komen do Zagraja v svojih vajah pomikati.

Večini taborcev pa ni bilo nič znano niti o tem niti o razglasu v Gorici prilepljenem; zarad tega so bili postavljeni že v nedeljo zjutraj pri vseh glavnih vhodih v mesto žandarmi in so gospodo (tudi taborce) v mesto spuščali, kmečke ljudi pa, tudi posamne, popraševali, ali gredó na tabor, in, če so prikimali, so jih zavračali na zgorej omenjene ceste. Tudi po mestu so se lesketale tū pa tam bajonete žandarjev in mestnih policajev, ki so paroma po ulicah patrolovali. Zunaj mesta na dunajski cesti smo videli celó poljske mestne čuvaje s pušo in nastavljeno bajoneto. Ob 10. uri je sklical mestni župan starešinstvo v sejo, da mu je naznanil, da je vojaška straža odpovedana. (Kaj starešinstvo in župan pri tem opraviti imata, naj ostane za sedaj uganjka).

V tacih okoliščinah smo pričakovali zbora. — Po železnici je došlo dopoldne mnogo gostov; iz Trsta med drugimi tudi nekaj Srbov in g. Cegnar; iz Štajarskega g. dr. Vošnjak; iz Proseka g. Nabergoj. Sprejel jih je na postaji odsek taborskega odbora z dr. Tonkli-em na čelu; med gledalci o prihodu so bili tudi nekteri tukajšnih laških prvakov.

Iz vasi okoličnih so šli sprevodi z zastavami peš ali na voze ob raznih urah v Lijak; že pred mestom so morali bandera zaviti. Sprevod od Tominske strani je šel okoli 11. ure na tihem čez Korenj.

Ob 1. uri je bil iz čitalnice odhod čitalničarjev in mnogih gospôških gostov (med njimi dr. Vošnjak in Cegnar); ulica in okna so bila polna gledalcev, kakor kedar imajo peljati kako nevesto k poroki. Cela rajda odprtih kočij je drdrala čez Travniki in naprej po Raštelu; od mnogih slišimo, da so domači za-nje domá v skrbéh bili. Po poti je bilo ginljivo srečavati in od vseh strani videti prihajati večja ali manjša krđela taboritev z vihrajočimi tribojnicami. Lijaška planjava vsa je imela svečano podobo; nebo, poprej jasno in krasno, kakor je naše južno sred oktobra, se je okoli 2 ur z megleno tančico rahlo in primerno zagrnilo, da ni solnce govornikov in poslušalcev slepilo. — Od daleč se se videlo visoko stožje z veliko taborsko zastavo zraven okusno okinčanega odra.

Od zahodne in izhodne strani taborišča na cesti sta sprejemala prihodnike dva zelena slavoloka z narodno, cesarsko in avstrijsko zastavo; tisti proti mestu z napisom „Ne vdajmo se!“ uni proti Šempasu z pozivom „Složimo se!“ Krog in krog po senozetih na obeh stranéh ceste in po cesti je vse mrgolelo ljudi; na vsacem pristojnem mestu se je točilo vino in pivo; na vseh licih radost; povsod „živio“ in „živeli“, povsod pristrčno pozdravljanje; možnarji so neprenehoma pokali kakor topovi.

Druga ura je odbila; ljudje se začnejo ustopati in stiskati pred odrom; ali še le po 2 $\frac{1}{2}$ je bilo vse v redu za začetek; in še zmiraj so dohajale procesije z zastavami in kočije iz mesta. — Vladin komisar je bil c. k. okrajni komisar (bivši predstojnik Kanalski) gosp. Mali. (Kon. prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane. Po vladinih predlogih v poslednjem deželnem zboru sklenjene premembe občinske (srenjske) postave za mesto ljubljansko in deželo kranjsko je potrdilo Njih Veličanstvo.

— (Kranjska dežela: koliko ima dohodkov, koliko stroškov za-se in koliko njenega denarja se obrača za državne potrebe?) Leta 1867. je bilo tako-le: Dohodkov je imela 4 milijone in 210.664 gold. 15 kr., stroškov pa 2 milijona in 684.544 gold. 21 kr., tedaj se je za državne stroške na Dunaj poslalo 1 milijon in 526.119 gold. 94 kr. Dohodki so bili od zemljiščin nega davka 740.334 gold., od hišnega davka 242.148 goldinarjev, od pridobnine (erwerbsteuer) 88.214 gold., od dohodnine (einkommensteuer) 41.906 gold., od vžitnine 483.309 gold., od colnine 61.330 gold., od tobaka 678.532 gold., od štempeljnov 213.232 gold., od taks in davščin za pravdarske reči 226.675 gold., od loterije 246.024 gold., od cestnin in mostnin 58.288 gold., od državnih grajščin 2146 gold., od državnih gozdov 2167 gold., od rudnika Idrijskega čistega dohodka 506.469 gold., od pošt 109.850 gold., od telegrafov 5991 gold. (Kar se tiče pošt in telegrafov, so pri teh stroški večji kakor dohodki, zakaj poštni stroški znašajo 138.918, telegrafni pa 9497 gold.). Stroški, ki jih je imela država z loterijo na Kranjskem, so znesli 195.032 gold. 48 kr.; ako se ti stroški odbijejo od gori imenovanih dohodkov z 246.024 gold. 31 kr., tedaj se kaže, da je državi ostalo celih 50.991 gold. 83 kr., — po takem je očitno, da ljudje, ki so v loterijo stavili, niso dobička, marveč 50.991 gold. 83 kr. zgube imeli. V teh 50.000 gold. je veliko veliko krvavo zasluženih krajcarjev; po pravici se tedaj vlade grajajo, da ne odpravijo loterij!

— „Zima se bliža; ubogi otroci bojo spet potrkali na vrata milosrčne čitalnice ljubljanske“ — s temi besedami je predsedništvo tega društva povabilo blage gospé in gospodičine v dvorano čitalnično jutri (v četrtek) popoldne ob $\frac{1}{2}$ 6. uri v razgovor o tem že 3 leta navadnem dobrodelnem početju.

— Gosp. Miha Kastelic, dobroznan po „Čbelici“, ki jo je začel izdajati 1834. leta, je po dolgi bolezni umrl v 73. letu svoje starosti.

— C. kr. finančni direktor pl. Felsenbrun je prestavljen iz Ljubljane na Dunaj v ministerstvo finančno kot „Sektionsrath.“ Deželni zbor kranjski temu gospodu o davkovskih zadevah ni nikakoršne hvale pel; zato mu tudi mi, čeravno ga nismo spremili v pondeljek na kolodvor, prav iz srca voščimo: srečno pot!

— V našem listu že večkrat in to po pravici pohvaljeni ljubljanski mojster gosp. Matevž Schreiner je dovršil spet novo delo, in to je krasna monstranica, ktero je prečastiti gospod fajmošter Majnik naročil za farno cerkev v Žiréh. Odlikuje se to delo ne le po celi osnovi svoji, temuč tudi po lepoti, s ktero so posamne podobice in vsi drugi razdelki do malega izdelani. Kar pa vrh tega Schreinerjevim delom še posebno vrednost daje, je to, da niso le na videz lična in da bi le slepila oči, ampak da vse je stanovitno narajeno za dolga dolga leta. Porok smo faranom, ki kmalu dobó to monstranico, da je bojo vsi prav veseli in da nam bojo pritrdili, da delo mojstra hvali.

— 11. dan t. m. je končna sodniška obravnava zarad poletinske dogodbe na Ježici. „Laib. Zeitg.“ pravi, da je obtoženih 23, prič 58, med temi tudi nekoliko vojakov.

— „Triglav“, kateri je tudi „Tagblatt-u“ strašen trn v peti, je v poslednjih listih prinesel nekatere tako izvrstne članke, da jih sam „Tagblatt“ mora nehoté hvalliti, ker o njih — molči. Tako, na pr. se v 44. listu nahaja igrice, ktera iz življenja Kinezov v Ljubljani igra pod naslovom: „Versammlung eines chinesischen Mandarin-Vereins.“ Če ta igrice „v šali resnico gode“, drug članek brez šale ljubljansko učilnico godbe in produkcije filharmoničnega društva „sine studio et ira“ pod naslovom

„die Musikschule in Laibach“ tako temeljito pretresa, da vsak domoljub, kateri želi, da se odpravijo napake, mora pisatelju hvaležen biti za kratki, pa tehtni članek. — Zanimiv je tudi „Triglavov“ dopis iz Kočevja, kateri to, kar „Tagblatt“ o agentih Svetčevih pisari, za zgolj laž pred svet stavi, dokler „Tagblattovec“ ne pové, kdo so tisti „agenti“ bili, ki so za gosp. Svetca agitovali. — Drug dopisnik iz Dolenskega „Triglavu“ odkriva skrivnost, da prav sam dr. Suppan je bil, ki je na vse kriplje delal na to, da bi se bila volitev deželnega poslanca g. Ravnikarja ovrгла. Dopisnik prepušča vredništvu „Triglava“, da more g. dr. Suppanu, ako bi ga mikalo izvedeti, kako je dopisnik iz Dolenskega prišel do one „skrivnosti“, kar naravnost vse povedati kako in kaj. Radovedni smo, ali bo g. dr. Suppana mikalo izvedeti, kar mu ima g. dopisnik dolenski povedati?

— Iz „Tagblatt-a“ pozvedamo, da je „konstit. Verein“ na program prihodnjega svojega zbora postavil pretres vprašanja: „ali je osnova kronovine slovenske koristna kranjski deželi ali ne?“ — Prav je, da se to vprašanje pretresa tudi od nasprotne strani; al od društva, ki nam celó národne pravice zanikuje, ne bomo družega izvedeli, kakor to, da slovenske dežele more izveličati le — Nemčija. Za to se pa zahvalujemo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — V drugi seji zbornice poslancev je finančni minister izročil državnemu zboru predlog o nekaterih premembah pravil (štatutov) dunajske banke, ker bankino vodstvo želi, da tudi ogersko ministerstvo dovoli razširjenje bankinega opravilstva. Pri tej priliki pa je prišla prečudna prikazen na dan, da Ogri nočejo nič vedeti od 80 milijonov dolgá, ki ga ima naša država pri dunajski banki, pa tudi nič od tistega milijona, ki ga ima Ogerska dunajski banki odrajtati pod imenom obrestne podpore za leto 1868/9. Čedalje huja so bremena, ki jih Magjari na rame našim (negerskim) deželam nakladajo, in ker veljá to, kar reče Magjar, bode državni zbor le spet prikimati moral magjarskemu: „tako hočem, tako ukazujem.“ Saj že Deakov časnik „Naplo“ kar naravnost pravi, naj nihče ne misli, da bi Ogerska le vinar plačala teh 80 milijonov dolgá ali pa za dodatek letnim obrestim. — V tej seji je ministerstva podpredsednik državnemu zboru predložil načrt nove postave za nabiranje vojaških novincev (rekrutov). Minister je priporočal državnemu zboru, naj hitro dodela ta postavu, ker homatije po svetu so take, da vsaka vlada mora pripravljena biti za vojsko. Ta nova postava je osnovana deloma po pruskem deloma po francoskem kopitu in se loči od dozdanje naše v tem, da po tej postavi bo z malimi izjemkami moral vsak, kdor je zdravega in dosti močnega života, vojak biti nekoliko časa, nobeden se ne bo smel odkupiti ali namestnika imeti. Dolžnost vojaštva, to je, vstopa v armado, se začneja s 1. prosincem (januarijem) po pratiki tistega leta, v katerem je mladeneč 20. leto spolnil; vojaštvo trpi potem tako-le: 3 leta v liniji ali redovni armadi, in 7 let v rezervi ali za armado na suhem ali za pomorsko armado, — 2 leti za take, ki po prestali službi v armadi in stopijo med brambovce (Landwehr), in 12 let za take, kateri brez druge vojaške službe se kar naravnost med brambovce vzamejo. — Kadar ta postava, ki bo tako globoko segla v naše življenje, da bode vsak moral vojak biti, pride v obravnavo državnemu zboru, bodemo še več o njej govorili; danes povemo le to, da vse vojaštvo bode vprihodnje, ako se ta postava sprejme, razdeljeno v